

Oddlženie v podmienkach slovenského právneho poriadku**Discharge of a debtor under the conditions of Slovak law****JUDr. Martin Perniš****Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva, Ústav súkromného práva****Anotácia**

Príspevok sa zameriava na tému oddlženia ako relatívne nového spôsobu riešenia platobnej neschopnosti fyzických osôb podľa štvrtej časti zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Autor sa v rámci príspevku snaží poukázať na praktický náhľad na oddlženie v podmienkach slovenského právneho poriadku. Analyzuje problematiku pohľadávok, zrušenia oddlženia pre nepoctivý zámer ako aj právneho postavenia správcu konkurznej podstaty v rámci oddlženia, a to za účelom vytvorenia diskusie o možných úpravách inštitútu oddlženia.

Annotation

The article focuses on the topic of discharge of a debtor as a relatively new process of solving the financial insolvency of natural persons under the part four of Act on Bankruptcy and Restructuring no. 7/2005 Coll. The author tries to point on a practical view of discharge of the debtor under the conditions of Slovak law. Author analyses the issues of a claims, cancellation of discharge of the debtor for a dishonest intention and the legal status of bankruptcy trustee in the discharge of the debtor, in order to discuss the possible adjustments of the discharge of the debtor institute.

Kľúčové slová

oddĺženie, konkurz, veriteľ, dlžník, pohľadávka, nepoctivý zámer, právne postavenie správcu konkurznej podstaty

Key words

discharge of a debtor, bankruptcy, creditor, debtor, claim, dishonest intention, legal status of bankruptcy trustee

Úvod

Zadlžovanie sa a následná neschopnosť splácania svojich záväzkov je odvrátenou stranou ekonomických príležitostí predstavujúcich dostupnosť cudzích zdrojov, ktoré sa postupne od 90-tych rokov 20. storočia vo väčšej miere začali poskytovať aj nízkopríjmovým skupinám obyvateľstva. Bez ohľadu na statky nadobudnuté za požičané majetkové hodnoty je zadlženosť obyvateľstva sociálno-ekonomickým problémom a predstavuje bremeno, ktoré je nie vždy udržateľné. Mnoho dlžníkov sa dostáva do stavu, kedy už nie sú schopní plniť záväzky voči svojim jednotlivým veriteľom, čo v konečnom dôsledku vedie k mnohým exekučným konaniam umocňujúcim zhoršenie ekonomického, ale aj sociálneho postavenia samotného dlžníka. Práve množstvo exekučných konaní bolo nepochybne

jedným z dôvodov novelizácie zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „ZKR“), ktorá bola vykonaná v súlade s Plánom legislatívnych úloh vlády SR na rok 2016, vychádzajúc z Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016 – 2020.

1. Všeobecne o oddĺžení

Komplexnú právnu úpravu oddĺženia predstavuje štvrtá časť ZKR, ktorá bola zavedená zákonom č. 377/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 377/2016 Z. z.“). Tento zákon č. 377/2016 Z. z. nadobudol účinnosť dňa 01.03.2017. Prijatie novely bolo motivované snahou o riešenie zadlženosti fyzických osôb a sprístupnenie konania o oddĺžení širšiemu okruhu dlžníkov.^[1]

Oddĺženie je jedným z troch základných procesných postupov popri konkurze podľa druhej časti ZKR a reštrukturalizácii podľa tretej časti ZKR. Spoločným znakom všetkých troch postupov je, že riešia vysporiadanie úpadku dlžníka. Na rozdiel od konkurzu podľa druhej časti ZKR sa oddĺženie týka iba fyzických osôb. Podmienkou podania takéhoto návrhu je exekučné, alebo obdobné vykonávacie konanie vedené na majetok dlžníka, pričom pri podaní návrhu má dlžník povinnosť byť zastúpený Centrom právnej pomoci alebo Centrom právnej pomoci učným advokátom, a to až do ustanovenia správcu. Splnenie uvedených podmienok sa preukazuje indikatívnou informáciou z centrálneho registra exekúcií a rozhodnutím Centra právnej pomoci o priznaní nároku na poskytovanie právnej pomoci, ktoré tvoria o.i. prílohy k návrhu na oddĺženie. Dlžník je zároveň povinný v návrhu vyhlásiť, že je platobne neschopný. Ochranu pred účelovými návrhmi predstavuje možnosť skúmania existencie platobnej neschopnosti dlžníka súdom, a to v prípade pochybností. V praxi to vyzerá tak, že dlžník kontaktuje telefonicky alebo osobne príslušnú kanceláriu Centra právnej pomoci podľa miesta trvalého bydliska a objedná sa na konzultáciu. Na konzultácii mu následne zamestnanci Centra právnej pomoci poskytnú potrebné informácie a pomôžu mu vyplniť príslušné formuláre. Uvedené spolu s rozhodnutím Centra právnej pomoci a dokladom preukazujúcim vedenie exekučného alebo obdobného vykonávacieho konania tvorí návrh na vyhlásenie konkurzu resp. návrh na určenie splátkového kalendára. Podať takýto návrh však nie je možné, ak je dlžník vo výkone trestu odňatia slobody. V prípade ak sa konkurz zruší z dôvodu, že neboli predpoklady na jeho vedenie, účinky vyhlásenia konkurzu v podobe zastavenia konania a zániku exekučného záložného práva sa navrátiť.^[2]

V prípade konkurzu podľa druhej časti ZKR je oprávnený podať návrh na vyhlásenie konkurzu samotný dlžník na svoj majetok iba ak je právnickou osobou. Návrh na vyhlásenie konkurzu podľa druhej časti zákona je však oprávnený podať aj veriteľ, a to iba voči dlžníkovi, ktorý je právnickou osobou alebo fyzickou osobou – podnikateľom. Na základe uvedeného teda môžeme konštatovať, že proces oddĺženia môže iniciovať iba dlžník samotný, avšak veriteľovi zostáva právo podať voči fyzickej osobe – podnikateľovi návrh na vyhlásenie konkurzu podľa druhej časti ZKR. Pri reštrukturalizácii podľa tretej časti ZKR podáva návrh na povolenie reštrukturalizácie dlžník alebo veriteľ, ak poverili správcu vypracovaním posudku a správca reštrukturalizáciu odporučil, avšak jednou z podmienok odporúčenia reštrukturalizácie je, že dlžník je právnickou osobou. Pri všetkých uvedených konaniach vrátane konania

o oddlžení platí, že ak ZKR neustanovuje inak, primerane sa použijú ustanovenia zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok.^[3]

Zbavenie sa dlhov v rámci oddlženia nastáva už na začiatku samotného procesu, kedy súd uznesením oddlí dlžníka tak, že ho zbaví všetkých dlhov, ktoré môžu byť uspokojené iba v konkurze alebo splátkovom kalendárom, a to v rozsahu, v akom nebudú v konkurze alebo splátkovom kalendárom uspokojené a tiež dlhov, ktoré sú vylúčené z uspokojenia. O oddlžení sa teda rozhoduje priamo v rozhodnutí o vyhlásení konkurzu alebo v rozhodnutí o určení splátkového kalendára, pričom právoplatnosťou tohto rozhodnutia sa všetky pohľadávky, ktoré môžu byť uspokojené iba v konkurze alebo splátkovom kalendárom, stávajú voči dlžníkovi *ex lege* nevymáhateľné v rozsahu, v ktorom ho súd dlhov zbavil, a to bez ohľadu na to, či tieto pohľadávky boli v konkurze prihlásené. Nevymáhateľnosť pohľadávky znamená, že pohľadávka síce nezaniká, ale stráca právny nárok predstavujúci možnosť núteného uplatnenia prostredníctvom orgánov verejnej moci, a teda stáva sa *naturálnou obligáciou*. Po tom, čo sa pohľadávka stane nevymáhateľná, sú všetky orgány verejnej moci povinné hľadiť na dlžníka tak, akoby vo vzťahu k uvedenej pohľadávke rozhodli o trvalom upustení od jej vymáhania.^[4] Ak by však pohľadávka bola napriek nevymáhateľnosti dobrovoľne plnená, nešlo by zo strany veriteľa o bezdôvodné obohatenie. Nevymáhateľnosť sa uplatňuje iba vo vzťahu k dlžníkovi a preto oddlžením dlžníka je pohľadávka aj naďalej vymáhateľná voči ručiteľovi alebo inej osobe, ktorá pohľadávku voči dlžníkovi zabezpečuje. Rozhodnutie o oddlžení má formu uznesenia, voči ktorému odvolanie nie je prípustné.

Na základe uvedeného možno rozdeliť oddlženie na dve formy, a to na konkurz a splátkový kalendár. V prípade konkurzu podľa druhej hlavy štvrtej časti ZKR sa spisová značka skladá z označenia OdK, zatiaľ čo pri splátkovom kalendári podľa tretej hlavy štvrtej časti ZKR používa súd v spisovej značke označenie OdS. Účelom konkurzu je zbavenie sa dlhov predajom majetku dlžníka bez toho, aby dlžník následne uspokojoval pohľadávky veriteľov z budúcich príjmov. Zbavenie sa dlhov formou splátkového kalendára predstavuje opačnú situáciu, kedy sa majetok nespeňažuje a zostáva vo vlastníctve dlžníka, avšak dlžník je povinný hradiť splátky veriteľom podľa určeného splátkového kalendára po dobu piatich rokov. Konkurz teda predstavuje likvidáciu majetkovej podstaty dlžníka a rýchle oddlženie, zatiaľ čo v druhom prípade ide o reštrukturalizáciu záväzkov dlžníka podľa určeného splátkového kalendára. Pri oboch formách oddlženia je následne možné opakované zbavenie sa dlhov až po uplynutí desiatich rokov od vyhlásenia konkurzu, alebo učenia splátkového kalendára.

Záverom možno konštatovať, že oddlženie má pred konkurzom podľa druhej časti ZKR prednosť, nakoľko v prípade, ak počas konkurzného konania podľa druhej časti ZKR začatého na návrh veriteľa voči fyzickej osobe – podnikateľovi podá do vydania uznesenia o vyhlásení konkurzu návrh na oddlženie samotný dlžník, do rozhodnutia o takomto návrhu sa konkurzné konanie podľa druhej časti ZKR prerušuje. Súd následne v prerušenom konkurznom konaní pokračuje len vtedy, ak by návrhu dlžníka na oddlženie podľa štvrtej časti ZKR nevyhovelo, v opačnom prípade sa konkurzné konanie podľa druhej časti zákona zastavuje.

2. Kategorizácia pohľadávok v oddĺžení

ZKR kategorizuje v ustanovení § 166a až § 166c pohľadávky voči dlžníkovi v závislosti od toho, akým právnym režimom sa budú po vyhlásení konkurzu alebo, v prípade splátkového kalendára, po poskytnutí ochrany pred veriteľmi spravovať.

2.1 Pohľadávky uspokojované v oddĺžení

Prvú kategóriu predstavujú pohľadávky uspokojované v procese oddĺženia, ktoré sa uplatňujú prihláškou. Ide o pohľadávky vzniknuté pred kalendárnym mesiacom, v ktorom bol vyhlásený konkurz alebo poskytnutá ochrana pred veriteľmi (ďalej len „rozhodujúci deň“) a tiež o budúce pohľadávky ručiteľa, spoludlžníka resp. inej osoby, ktorej vznikne voči dlžníkovi pohľadávka, ak bude za dlžníka plniť záväzok vzniknutý pred rozhodujúcim dňom. Napokon ide aj o pohľadávky, ktoré vzniknú v súvislosti s odstúpením od zmluvy alebo vypovedaním zmluvy, ak ide o zmluvu uzatvorenú pred vyhlásením konkurzu.^[5]

2.2 Pohľadávky vylúčené z uspokojenia v oddĺžení

Druhú kategóriu pohľadávok predstavujú pohľadávky vylúčené z uspokojenia, ktoré sa považujú voči dlžníkovi za nevymáhateľné. Ide o nevyrátiteľnú právnu domnienku o nevymáhateľnosti u taxatívne vymedzenej množiny pohľadávok, účelom čoho je snaha o uprednostnenie uspokojenia pohľadávky (istiny) z hlavného právneho vzťahu, pred nárokmi z akcesorického právneho vzťahu. Uvedené predstavuje opačný prístup ako v prípade konkurzu podľa druhej časti ZKR, nakoľko nie je možné, aby boli takéto pohľadávky uspokojované po tom, čo sa uspokojia ostatné pohľadávky, t. j. ZKR tu vychádza z predpokladu nemajetnosti dlžníka na uspokojenie istiny aj príslušenstva. Do tejto kategórie zaraďujeme príslušenstvo pohľadávky vyššie ako 5 % jej istiny za každý kalendárny rok jej existencie, na ktoré vznikol nárok pred rozhodujúcim dňom, pričom za obdobie kratšie ako kalendárny rok zostane vymáhateľná alikvotná časť príslušenstva. Ďalej ide o príslušenstvo pohľadávky, na ktoré vznikol nárok v rozhodujúci deň a po ňom, čo sa však nevzťahuje na pohľadávky z úveru na bývanie, ktoré neboli prihlásené do konkurzu prihláškou. Príslušenstvom pohľadávky sú v zmysle zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.^[6] Nevymáhateľná voči dlžníkovi je aj pohľadávka zo zmenky, ak ju dlžník podpísal pred rozhodujúcim dňom. V dôvodovej správe k ZKR sa argumentuje tým, že pri zmenkových nárokoch koexistuje zabezpečená pohľadávka z kauzálneho vzťahu, ktorú je možné uplatniť si prihláškou. Zákonodarca však v tomto prípade opomenul skutočnosť, že nie všetky zmenky sú zabezpečovacími zmenkami, ale kauzálny vzťah u majiteľov zmenky ktorá sa nadobudla postúpením, je v rámci uplatňovania pohľadávky zo zmenky bez právneho významu. Taktiež treba zobrať do úvahy fakt, že dlžník nemusí podpisovať zmenku iba ako hlavný dlžník, t. j. vystaviteľ, ale aj ako zmenkový ručiteľ, t. j. avalista, napríklad v rámci poskytovania úverov bankami obchodným spoločnostiam, kde sa vyžaduje zmenkové ručenie štatutárnymi orgánmi. Aj v takýchto prípadoch hovoríme o samostatnom ručiteľskom záväzku akcesorickom len k pohľadávke zo zmenky, bez ohľadu na kauzálne vzťahy vystaviteľa zmenky.^[7] Nevymáhateľnosť vo vzťahu k zmenkám sa preto môže zdať nadbytočná, nakoľko používanie zmeniek u spotrebiteľov je dostatočne rigidne upravené v zákonoch upravujúcich ochranu spotrebiteľa, kde je zabezpečenie uspokojenia pohľadávok či splnenia záväzkov zo spotrebiteľských zmlúv zmenkou alebo šekom neprípustné.^[8] Ďalším druhom pohľadávok vylúčených

z uspokojenia sú zmluvné pokuty či iné peňažné sankcie, bez ohľadu na to, či majú súkromnoprávny alebo verejnoprávny charakter, kde povinnosť zakladajúca právo uplatnenia alebo uloženia pokuty resp. sankcie bola porušená pred rozhodujúcim dňom. Ak by však takáto povinnosť bola porušená až po rozhodujúcom dni, išlo by o peňažnú sankciu vymáhateľnú bez akýchkoľvek obmedzení. Oddĺžením sú nevymáhateľné aj peňažné pohľadávky vzniknuté pred rozhodujúcim dňom, ktoré patria alebo patrili osobe spriaznenej s dlžníkom. Uvedené môže mať v konečnom dôsledku dosah aj na veriteľa, ktorý s dlžníkom nie je spriaznený, a to bez ohľadu na to, či v čase keď nadobudol spriaznenú pohľadávku vedel, resp. pri vynaložení odbornej starostlivosti mohol vedieť, že nadobúda spriaznenú pohľadávku. Podriadenie uspokojenia spriaznených veriteľov voči ostatným veriteľom je v ZKR vo všeobecnosti zavedené najmä z dôvodu zamedzenia konania spriaznených osôb v rozpore so záujmami ostatných veriteľov. Je však otázne, či je táto úprava použiteľná pri fyzických osobách. Napokon sú nevymáhateľné tiež trovy účastníkov konania vzniknuté v súvislosti s účasťou v konaní o oddĺžení.^[9] Trovami sú v tomto prípade nielen preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky v zmysle zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok,^[10] ale tiež neodôvodnené výdavky a výdavky vynaložené neúčelne.

2.3 Oddĺžením nedotknuté pohľadávky

Do tretej kategórie zaradíme pohľadávky, ktoré sú procesom oddĺženia nedotknuté, t.j. pohľadávky, ktorých sa dlžník nezbaví. Ide o pohľadávku veriteľa, ktorý je fyzickou osobou, a ktorý túto pohľadávku nenadobudol postúpením, prevodom alebo prechodom s výnimkou dedenia, ak táto pohľadávka nebola do konkurzu prihlásená z dôvodu, že správca si nesplnil svoju povinnosť a písomne neupovedomil veriteľa – fyzickú osobu o tom, že bol vyhlásený konkurz. Túto povinnosť si však správca môže splniť iba v prípade, ak dlžník uvedenie veriteľa – fyzickú osobu v zozname veriteľov. V prípade zahraničných veriteľov dochádza k aplikácii nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2015/848 zo dňa 20.05.2015, na základe ktorého je správca povinný každého zahraničného veriteľa individuálne informovať o vyhlásení konkurzu. Nedotknutou pohľadávkou je tiež pohľadávka z právnej pomoci poskytnutej dlžníkovi Centrom právnej pomoci v súvislosti s konaním o oddĺžení. Právna pomoc, ktorú Centrum právnej pomoci poskytuje v konaní o oddĺžení zahŕňa nie len zastupovanie dlžníka v konaní o oddĺžení, ale aj poskytnutie preddavku na úhradu paušálnej odmeny správcu, ktorý potom dlžník Centru právnej pomoci spláca. Oddĺžením nedotknutou pohľadávkou je ďalej zabezpečená pohľadávka v rozsahu, v ktorom je krytá hodnotou predmetu zabezpečovacieho práva, či pohľadávka zo zodpovednosti za škodu, ktorá bola spôsobená na zdraví alebo úmyselným konaním, a to vrátane príslušenstva. Nemožno sa oddĺžením zbaviť tiež pohľadávky dieťaťa na výživné vrátane príslušenstva, pracovnoprávných nárokov voči dlžníkovi, peňažných trestov uložených podľa zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon a nepeňažných pohľadávok.^[11] Príkladom pracovnoprávných nárokov nedotknutých oddĺžením môže byť napr. nárok na mzdu, náhradu mzdy, odchodné, odstupné a pod. Pohľadávky patriace do kategórie oddĺžením nedotknutých pohľadávok možno v konkurze uplatniť prihláškou, čo v praxi znamená, že veriteľ nedotknutej pohľadávky sa môže do procesu oddĺženia prihlásiť a podieľať sa tak na pomernom uspokojení predmetných pohľadávok, avšak jeho neprihlásenie nemá za následok nevymáhateľnosť týchto pohľadávok. Na základe uvedených kategórií pohľadávok sa dostávame k základným právnym následkom oddĺženia, a to že pohľadávky, ktoré sa majú prihlásiť do konkurzu, ako aj pohľadávky vylúčené z uspokojenia sa stávajú v stanovenom rozsahu nevymáhateľné, pričom ako bolo už vyššie uvedené, dotknutá pohľadávka je aj naďalej vymáhateľná voči ručiteľovi prípadne inej

osobe, ktorá pohľadávku voči dlžníkovi zabezpečuje. Nedotknuté pohľadávky sú však aj naďalej vymáhateľné.

2.4 Osobitosti jednotlivých kategórií pohľadávok

V súvislosti s jednotlivými kategóriami pohľadávok je nutné poukázať tiež na skutočnosť, že ak ide o oddĺženie formou konkurzu, ZKR v ustanovení § 167f ods. 2 zakotvuje rozlíšenie jednotlivých kategórií pohľadávok v súvislosti s exekučnými a obdobnými vykonávacími konaniami. Tu platí, že vyhlásenie konkurzu predstavuje dôvod, aby sa bez zbytočného odkladu rozhodlo o zastavení konania, v ktorom sa vymáha pohľadávka, ktorá môže byť uspokojená iba v konkurze, alebo pohľadávka, ktorá sa považuje za nevymáhateľnú. Z uvedeného potom použitím argumentu *a contrario* vyplýva, že tretia kategória oddĺžením nedotknutých pohľadávok nie je účinkami vyhlásenia konkurzu z hľadiska vymáhateľnosti v exekučnom, prípadne obdobnom vykonávacom konaní dotknutá. V prípade takýchto pohľadávok teda nie je vyhlásenie konkurzu právne relevantnou skutočnosťou, ktorej následkom je zastavenie exekučného konania. Ak ide o oddĺženie formou splátkového kalendára v zmysle ustanovenia § 168b ods. 1 ZKR obdobne platí, že poskytnutím ochrany pred veriteľmi sa odkladajú všetky exekúcie, ktoré sa voči dlžníkovi vedú v súvislosti s pohľadávkami. Takéto pohľadávky môžu byť uspokojené iba splátkovým kalendárom (pohľadávky v prvej kategórii), alebo v súvislosti s pohľadávkami vylúčenými z uspokojenia (pohľadávky v druhej kategórii). Určenie splátkového kalendára súdom je potom dôvodom, aby sa rozhodlo o zastavení exekúcie. Na základe toho možno konštatovať, že tak ako v prípade oddĺženia formou konkurzu nemôže byť prebiehajúce exekučné konanie, ktoré sa týka oddĺžením nedotknutých pohľadávok, zastavené z dôvodu určenia splátkového kalendára.

3. Zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer

3.1 Konanie o zrušení oddĺženia

Dotknutý veriteľ má právo domáhať sa žalobou na príslušnom konkurznom súde zrušenia oddĺženia z dôvodu, že dlžník nemal poctivý zámer. Príslušným konkurzným súdom je súd, ktorý rozhodol o oddĺžení. Úspech uplatneného nároku spočíva v preukázaní, že dlžník nemal pri oddĺžení poctivý zámer. Vo veci samej rozhodne súd rozsudkom. Žalovaným môže byť nielen dlžník, ale tiež jeho dedičia v prípade, ak na tom po smrti dlžníka navrhovateľ trvá. V opačnom prípade súd po smrti dlžníka konanie zastaví. V tejto súvislosti je nutné uviesť, že súd poctivý zámer v konaní o oddĺžení neskúma, ale skúma ho výlučne až v konaní o návrhu na zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer. Táto skutočnosť na jednej strane súdy odbreňuje od skúmania množstva skutočností relevantných pre oddĺženie, avšak na strane druhej zužuje priestor ich diskrečnej právomoci prihliadať na individuálne okolnosti každého jedného konkrétneho prípadu.^[12] Lehota na uplatnenie si takéhoto nároku je šesť rokov od vyhlásenia konkurzu, alebo od určenia splátkového kalendára. V zmysle ZKR sa konkurz považuje za vyhlásený zverejnením rozhodnutia o jeho vyhlásení v Obchodnom vestníku.^[13] Uznesenie o určení splátkového kalendára sa však v Obchodnom vestníku nezverejňuje, preto je pri začiatku plynutia lehoty potrebné vychádzať z právoplatnosti predmetného rozhodnutia. Uvedená lehota je lehotou hmotnoprávnou, preto na to aby bola dodržaná, musí byť návrh doručený súdu najneskôr v posledný deň lehoty. Aktívne legitimovaní sú tí veritelia, ktorí boli oddĺžením dotknutí. Ide najmä o veriteľov pohľadávok, ktoré môžu byť uspokojené iba v konkurze alebo splátkovým kalendárom, ale nie sú vylúčené ani návrhy zo strany veriteľov tretích osôb, alebo veriteľov pohľadávok inak nedotknutých, ktoré boli do konkurzu

prihlásené. Právoplatné rozhodnutie ktorým súd zruší oddĺženie, je rozhodnutím o vylúčení podľa zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník^[14], pričom toto rozhodnutie je účinné voči všetkým. Iné rozhodnutie v súvislosti s návrhom na zrušenie oddĺženia neprekáža tomu, aby sa o novom návrhu na zrušenie oddĺženia podanom iným veriteľom rozhodovalo. To isté platí aj v prípade, ak vyjdú najavo nové dôkazy vylučujúce poctivý zámer dlžníka. Dôsledkom zrušenia oddĺženia je, že oddĺženie sa stáva neúčinné voči všetkým veriteľom a pohľadávkam. Týmto pohľadávkam sa v plnom rozsahu, v ktorom neboli uspokojené obnoví ich vymáhateľnosť a splatnosť, pričom sa nepremičujú skôr, ako uplynie desať rokov od zrušenia oddĺženia. Konanie o zrušení oddĺženia sa napokon môže začať tiež na podnet prokurátora, kedy súd tak isto zruší oddĺženie v prípade, ak dlžník nemal poctivý zámer.^[15] V tejto súvislosti si dovoľíme odhliadnuť od uvedeného poukázať na nesprávnu formuláciu v ust. § 166f ods. 6 ZKR, v zmysle ktorého „Súd, ktorý rozhodol o oddĺžení na podnet prokurátora, zruší takéto oddĺženie, ak zistí, že dlžník nemal pri oddĺžení poctivý zámer. Takéto konanie možno začať do šiestich rokov od vyhlásenia konkurzu alebo určenia splátkového kalendára.“ V citovanom ustanovení ide o nesprávne použitú čiarku, ktorá robí toto ustanovenie prakticky nepoužiteľným, nakoľko súd o oddĺžení na podnet prokurátora nerozhoduje. Správne by teda malo byť, že súd, ktorý rozhodol o oddĺžení, zruší takéto oddĺženia na podnet prokurátora.

3.2 Poctivý zámer

Poctivý zámer dlžníka je v ZKR vymedzený pozitívne aj negatívne. Dlžník má poctivý zámer, ak po podaní návrhu možno z jeho správania usudzovať, že v medziach svojich schopností a možností vynaložil úprimnú snahu na riešenie svojho dlhu, a to najmä ak poskytoval veriteľom a správcovi požadovanú súčinnosť, snažil sa zamestnať sa, zamestnal sa alebo si zabezpečil iný zdroj príjmov, snažil sa o zaradenie sa do spoločnosti a v prípade získania nie nepatrného daru, výhry z hry či stávky, alebo dedenia, dobrovoľne ponúkol aspoň polovicu tohto zdroja veriteľom na uspokojenie ich nevymáhateľného dlhu.^[16] Správanie dlžníka, z ktorého možno usudzovať jeho poctivý zámer sa teda týka obdobia po podaní návrhu na oddĺženie. V rámci negatívneho vymedzenia poctivého zámeru, t. j. správania dlžníka, z ktorého možno usudzovať jeho nepoctivý zámer, resp. absenciu poctivého zámeru existuje však viacero prípadov, vzťahujúcich sa na obdobie ešte pred podaním samotného návrhu. Príkladom je ustanovenie § 166g ods. 2 písm. e) ZKR, keď zo správania dlžníka v čase pred tým, ako podal návrh na oddĺženie možno usudzovať, že sa úmyselne priviedol do platobnej neschopnosti, aby bol oprávnený takýto návrh podať. Ďalej tiež ustanovenie § 166g ods. 2 písm. g) ZKR, v zmysle ktorého dlžník nemá poctivý zámer, keď z jeho správania pred podaním návrhu na oddĺženie možno usudzovať, že sa pri preberaní záväzkov spoliehal na to, že bude svoje dlhy riešiť pomocou konkurzu alebo splátkového kalendára, alebo ustanovenie § 166g ods. 2 písm. h) ZKR, keď zo správania dlžníka pred podaním návrhu na oddĺženie možno usudzovať jeho snahu poškodiť alebo zvýhodniť niektorého zo svojich veriteľov. Nepoctivý zámer má dlžník tiež najmä ak neuvedie v zozname majetku časť svojho majetku nie nepatrnej hodnoty, a to ani na dopyt správcu, aj keď o tomto majetku vedel, resp. s prihliadnutím na okolnosti vedieť musel. To isté platí aj v prípade, ak dlžník v zozname veriteľov neuvedie veriteľa – fyzickú osobu, v dôsledku čoho si tento neprihlásil pohľadávku a dlžník o ňom vedel, resp. musel vedieť, alebo ak dlžník uvedie v návrhu na oddĺženie nepravdivé dôležité informácie, či naopak dôležité informácie neuvedie, a to aj keď vedel, resp. musel vedieť, že sú dôležité. Správca je oprávnený požadovať od dlžníka potrebnú súčinnosť, pričom ak ju dlžník správcovi bež vážneho dôvodu neposkytne, a to aj keď ju možno od dlžníka spravodlivo mohol vyžadovať, môžeme z toho správania

usudzovať dlžníkov nepoctivý zámer. Ďalšími príkladmi správania sú prípady, keď v čase podania návrhu nebol dlžník platobne neschopný aj keď o tom vedel, resp. musel vedieť; keď dlžník bez vážneho dôvodu neplní riadne a včas splátkový kalendár, výživné pre dieťa; povinnosť vrátiť Centru právnej pomoci hodnotu poskytnutého preddavku na úhradu paušálnej odmeny správcu, alebo keď sa dlžník domáha oddĺženia napriek skutočnosti, že na území SR nemal v čase podania návrhu na oddĺženie centrum hlavných záujmov.^[17]

Uvedenú množinu správania preukazujúcich nepoctivý zámer dlžníka však možno rozšíriť, čo vyplýva z ustanovení § 166g ods. 2 ZKR, ktoré začína slovami „*dlžník nemá poctivý zámer najmä, ak...*“, t. j. ide len o exemplifikatívny výpočet niektorých druhov správania, z ktorých možno usudzovať nepoctivý zámer. Nedajú sa však vylúčiť ani také prípady, kedy dlžník preukáže v konaní svoj poctivý zámer v rámci pozitívneho vymedzenia pozitívneho zámeru v zmysle ustanovenia § 166g ods. 1 ZKR, ale zároveň veriteľ v konaní preukáže existenciu správania dlžníka, z ktorej možno usúdiť dlžníkov nepoctivý zámer v zmysle ustanovenia § 166g ods. 2 ZKR. V rámci skúmania poctivosti zámeru dlžníka obsahuje ZKR koncepciu podobnú inštitútom priťažujúcich a poľahčujúcich okolností v trestnom práve, keď súd prihliada prísnejšie na skutočnosti, ktoré ovplyvňujú poctivý zámer v prípade dlžníkov, ktorí mali alebo stále majú významnejší majetok, pôsobili alebo stále pôsobia ako vedúci zamestnanci, pôsobia v orgánoch právnickej osoby, majú skúsenosti s podnikaním, alebo majú iné osobitné skúsenosti. Naopak, súd prihliadne miernejšie v prípadoch dlžníkov, ktorí dosiahli iba základné vzdelanie, sú v dôchodkovom, prípadne blízko dôchodkového veku, stratili obydlie, majú vážne zdravotné problémy, alebo ich postihla iná obdobná udalosť sťažujúca ich uplatnenie v spoločnosti.

4. Postavenie správcu v konaní o oddĺžení

Správcom môže byť fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá je zapísaná do zoznamu správcov. Súčasná právna úprava pripisuje správcom dominantné postavenie, ktoré sa prejavuje aj v tom že správca je oprávnený nakladať s majetkom úpadcu, ktorý patrí do konkurznej podstaty. „*Verejný účel inštitútu správcu konkurznej podstaty treba vidieť v akceptácii obmedzeného verejného zásahu do riešenia majetkových vzťahov, ktoré sa dostali do krízovej situácie.*“^[18]

4.1 Ustanovenie a odvolanie správcu

V konaniach o oddĺžení je správca ustanovený súdom na základe náhodného výberu, pričom súd môže správcu tiež odvolať. Dôvodom odvolania je opakované alebo závažné porušenie povinnosti správcu, prípadne to, že správcovi vo výkone svojej funkcie bráni zákonná prekážka. Opakovaného porušenia povinnosti sa správca dopustí, pokiaľ aj napriek písomnému upozorneniu súdom porušuje naďalej povinnosť, na ktorej porušenie ho súd upozornil. O odvolaní správcu rozhoduje súd uznesením, v ktorom zároveň do funkcie ustanoví nového správcu. Proti uzneseniu o odvolaní správcu z dôvodu opakovaného alebo závažného porušenia povinnosti je odvolaný správca oprávnený podať odvolanie. Popri povinnostiach správcu podľa ZKR, upravuje základné povinnosti správcu zákon č. 8/2005 Z. z. o správcoch. Jednou z takýchto povinností je napríklad vykonávanie správcovskej činnosti čestne, svedomito a zodpovedne, pričom správca má povinnosť dohliadnuť aj na čestnosť, svedomitosť a zodpovednosť svojich zamestnancov a tiež osôb, ktoré poveril vykonaním úkonov správcovskej činnosti. Nezriedka porušovanou povinnosťou je napríklad povinnosť vykonávania správcovskej činnosti bez zbytočných prieťahov. Správca je ďalej povinný vykonávať svoju činnosť s kladením dôrazu

na odbornú starostlivosť^[19], pri ktorej má využívať všetky svoje skúsenosti a odborné vedomosti. V prípade, ak správca odbornými skúsenosťami alebo vedomosťami potrebnými na riadne vykonanie niektorého úkonu nedisponuje, má povinnosť požiadať o pomoc odborníka. Správca má zároveň povinnosť odmietnuť výkon správcovskej činnosti alebo požiadať, aby ho súd odvolal z funkcie v danom konaní, ak by vzhľadom na obtiažnosť prípadu nebola pomoc odborníka hospodárna či účelná. Správca je povinný tiež požiadať súd o odvolanie z funkcie vtedy, ak mu bránia v riadnom výkone činnosti zdravotné, prípadne iné závažné dôvody. Vo vzťahu k uvedenému platí, že správca môže požiadať súd o odvolanie z funkcie iba z dôvodov uvedených v zákone č. 8/2005 Z. z. o správcoch.^[20]

4.2 Práva a povinnosti správcu

Medzi povinnosti správcu v zmysle zákona č. 8/2005 Z. z. o správcoch tiež patrí napríklad povinnosť mlčanlivosti, na základe ktorej je správca povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa pri výkone správcovskej činnosti dozvedel; povinnosť mať zriadenú riadne označenú kanceláriu s primeraným technickým vybavením; viesť správcovský spis a spisový prehľad; mať uzatvorenú poisťnú zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu, či povinnosť pravidelne sa vzdelávať, bližšie upravenú osobitným predpisom, a to vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 291/2005 Z. z. o vzdelávacom poriadku správcov v oblasti konkurzu a reštrukturalizácie, ktorej predmetom úpravy je odborná príprava uchádzačov o vykonanie správcovskej skúšky, podrobnosti o správcovskej skúške a preskúšaní správcov, ako aj podrobnosti o ďalšom vzdelávaní správcov^[21].

Popri povinnostiach správcu podľa zákona č. 8/2005 Z. z. o správcoch, ktoré majú skôr všeobecný charakter, možno ďalej uviesť konkrétne povinnosti správcu vo vzťahu ku konaniam o oddĺžení. Správca je na začiatku predovšetkým povinný preskúmať pomery dlžníka. Rozsah jeho zisťovacej činnosti ustanovuje § 166i ZKR, v zmysle ktorého vychádza správca pri preskúmaní pomerov dlžníka najmä zo zoznamu majetku, zoznamu veriteľov a z informácií, ktoré mu poskytol samotný dlžník, prípadne veriteľ, alebo iné osoby. Z uvedeného vyplýva, že správca v praxi vychádza z toho, čo má k dispozícii. Správca ďalej nad rámec tejto zisťovacej činnosti môže vykonať v rámci skúmania pomerov dlžníka aj ďalšie šetrenia, ktoré nie sú časovo náročné a finančne nákladné. Príkladom môže byť lustrácia v informačnom systéme katastra nehnuteľností, alebo zaslanie žiadosti o poskytnutie súčinnosti na príslušné Okresné riaditeľstvo Policajného zboru za účelom zistenia, či je dlžník vlastníkom motorového vozidla. Iné ako uvedené šetrenia vykonáva správca iba na základe podnetu veriteľa, ktorý uhradí zálohu na ich trovy. Tieto šetrenia sa uskutočňujú na náklady veriteľa, ktorý má nárok na ich úhradu v konkurze, ako náklad konkurzu. Správca je tiež povinný na úvodnom stretnutí poučiť dlžníka o jeho povinnostiach podľa ZKR, ako aj o následkoch nesplnenia týchto povinností vrátane trestnoprávnych následkov. O výsledku šetrenia správca následne spíše správu, ktorú založí do správcovského spisu.

Súd je oprávnený od správcu požadovať vysvetlenia a správy o priebehu konania, kedy má správca povinnosť v určenej lehote požadované súdu predložiť. Správca je však tiež tak ako v konkurze podľa druhej časti ZKR oprávnený požadovať súčinnosť od dlžníka ako aj od tretích osôb. Dlžník je vo vzťahu k správcovi povinný poskytnúť mu všetky požadované vysvetlenia vo forme a lehote správcom určenej. Správca je oprávnený dlžníka za týmto účelom požiadať o dostavenie sa do kancelárie, a to aj opakovane, pričom dlžník je povinný mu súčinnosť poskytnúť. V opačnom prípade je správca oprávnený podať návrh na súd, na základe ktorého súd dlžníka vyzve, aby požadovanú súčinnosť poskytol, s poučením o možnosti uloženia pokuty alebo predvedenia. Obsahom takéhoto návrhu bude označenie

osoby, ktorú má súd vyzvať a tiež druh a rozsah súčinnosti, ktorú má súd žiadať. Správca musí v návrhu zároveň preukázať, že dlžníka už vyzval a poskytol mu primeranú lehotu na poskytnutie súčinnosti.^[22] Tretími osobami, od ktorých je správca oprávnený požadovať súčinnosť v súvislosti s údajmi potrebnými na výkon správčovskej činnosti, sú napríklad súdy či iné štátne orgány, orgány územnej samosprávy, notár, súdny exekútor, banka, poisťovňa, poskytovateľ univerzálnej poštovej služby, osoba poskytujúca telekomunikačné služby a pod. Taktiež platí, že správca je oprávnený požadovať od osoby, ktorá má listiny alebo veci, ktoré môžu slúžiť ako dôkazný prostriedok pri zistení alebo zabezpečení majetku podliehajúceho konkurzu, aby na písomnú žiadosť tieto listiny alebo veci správcovi vydala. Na uvedené sa použijú primerane ustanovenia § 74 a § 75 ZKR.

4.3 Odmena správcu

V konaniach o oddĺžení formou konkurzu má správca nárok na paušálnu odmenu, odmenu z výťažku a náhradu nevyhnutných výdavkov spojených s vedením konania. V zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 665/2005 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, patrí správcovi za výkon funkcie v konaniach o oddĺžení paušálna odmena a náhrada nevyhnutných výdavkov spojených s vedením konania v súhrnnej výške 500 eur. Odmena správcu z výťažku sa počíta percentuálne zo sumy výťažku podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 665/2005 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Nákladmi konkurzu sú v zmysle ZKR odmena správcu a náklady speňaženia a rozvrhu, nevyhnutné výdavky v súvislosti s vedením konkurzu, náklady v súvislosti so správou majetku podliehajúceho konkurzu, preddavok na trovy znaleckého posudku a úhrada nákladov šetrení vykonaných správcom na podnet veriteľa.^[23] V tejto súvislosti správca veriteľom zodpovedá za škodu spôsobenú nehospodárne, neúčelne alebo nedôvodne vynaloženými nákladmi. V prípade, ak zabezpečený veriteľ zmarí oznámený proces speňažovania zaťaženého majetku, správca má nárok na paušálnu odmenu vo výške 200 eur. To isté platí aj v prípade konania schôdze veriteľov.^[24] V súvislosti so schôdzou veriteľov je však nutné podotknúť, že na rozdiel od konkurzu podľa druhej časti ZKR je konanie schôdze veriteľov, resp. jej zvolanie správcom iba fakultatívne, nakoľko v zmysle ustanovenia § 167m ods. 3 ZKR môže správca schôdzu zvolať, ak to považuje za potrebné. Zvolanie schôdze veriteľov je obligatórne iba v prípade, ak o to požiada prihlásený veriteľ, ktorý zloží preddavok na trovy jej konania a uhradí správcovi paušálnu odmenu za konanie schôdze veriteľov vo výške 200 eur. Do pôsobnosti schôdze veriteľov však patrí len voľba resp. výmena zástupcu veriteľov a schválenie úhrady nákladov šetrení vykonaných správcom na podnet veriteľa. Na rozdiel od konkurzu podľa druhej časti ZKR tu teda nepatrí rozhodovanie o výmene správcu. Ak súd rozhodol o odvolaní správcu do uplynutia základnej prihlasovacej lehoty, t. j. do 45 dní od vyhlásenia konkurzu, odvolaný správca nemá nárok na paušálnu odmenu a náhradu nevyhnutných výdavkov spojených s vedením konania. Ak však súd rozhodol o odvolaní správcu po uplynutí základnej prihlasovacej lehoty, odvolaný správca má nárok na paušálnu odmenu a náhradu nevyhnutných výdavkov v rozsahu 250 eur. V konaniach o určení splátkového kalendára má správca nárok na paušálnu odmenu a náhradu nevyhnutných nákladov v súvislosti so správčovskou činnosťou. Tento nárok má však len správca, ktorý vykonáva funkciu v čase skončenia konania o určení splátkového kalendára.

Záver

Cieľom článku bolo odborné rozobratie a priblíženie stále aktuálnej tematiky týkajúcej sa oddĺženia v rámci konkurzného práva.

Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že oddĺženie predstavuje efektívny spôsob riešenia platobnej neschopnosti pre fyzické osoby. Dôkazom o obľúbenosti využívania inštitútu oddĺženia verejnosťou je aj prieskum, ktorý vydalo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky dňa 08.03.2019, podľa ktorého *„vyhlásilo osobný bankrot 21 356 Slovákov od 1.marca 2017, keď začala v praxi platiť nová právna úprava zákona o konkurze a reštrukturalizácii, ktorá pomohla nájsť východisko zo začarovaného kruhu dlhov a exekúcií. Podľa štatistických údajov, ktoré pravidelne spracováva spoločnosť zaoberajúca sa úverovými registrami bankových a nebankových inštitúcií – CRIF SK, vyplýva, že častejšie sa do slučky dlhov a exekúcií dostali muži. Z celkového počtu za posledných 24 mesiacov pripadlo na mužov 13000 (60,89%) a na ženy 8352 (39,11%) osobných bankrotov.“*^[25] Je teda zrejmé, že obľúbenosť tohto inštitútu je nezanedbateľná, avšak v očiach právnej spoločnosti je značne rozporuplný. Predovšetkým môžeme polemizovať o „právnej istote“ v prípadoch, keď platobne neschopné fyzické osoby využívajú oddĺženie bez majetku, a teda zo strany veriteľov tejto platobne neschopnej fyzickej osoby bez nádeje na čo i len čiastočné uspokojenie svojej pohľadávky. Zákonodarca deklaroval, že inštitút oddĺženia bol predkladaný hlavne za účelom ochrany veriteľov. S takýmto názorom sa absolútne nemôžeme stotožniť. Vychádzajúc z praxe môžeme tvrdiť, že v rámci oddĺženia je miera uspokojenia veriteľov veľmi nízka, v absolútne prevažnej miere je však nulová. Sme toho názoru, že inštitút oddĺženia slúži najmä na ochranu dlžníkov a nie veriteľov, tak ako to deklaroval zákonodarca.

S uspokojením veriteľov v oddĺžení a poctivým zámerom dlžníka úzko súvisí úmyselné zbavovanie sa majetku dlžníkom pred vstupom do oddĺženia. Negatívum je možné badať v prípade, ak sa dlžník zbaví majetku v posledných troch rokoch pred podaním návrhu na oddĺženie. V prípade oddĺženia podľa štvrtej časti ZKR totiž nemá správca oprávnenie odporovať právnym úkonom ako v prípade konkurzu v rámci druhej časti ZKR. Odporovať právnym úkonom v rámci oddĺženia môže jedine veriteľ dlžníka. Práve v absencii tohto oprávnenia správcu vidíme zrejmy nedostatok postavenia správcu v oddĺžení. Považujeme až za zarážajúce, že zákonodarca do dnešného dňa neaplikoval oprávnenie správcu odporovať právnym úkonom v rámci oddĺženia, teda v štvrtej časti ZKR. Zastávame názor, že je nutnosťou, aby toto oprávnenie správcu bolo implementované do súčasnej právnej úpravy.

Ďalší nedostatok pri inštitúte oddĺženia je možné pozorovať v popieraní pohľadávok. Opäť ako aj v predošlom odseku môžeme použiť komparáciu druhej a štvrtej časti ZKR. Znovu musíme poznamenať, že je nelogické a nepochopiteľné, prečo zákonodarca opomenul dať takéto právo aj správcovi. Nevidíme právnu oporu v tom, prečo by mali odporovať právnym úkonom iba iní prihlásení veritelia dlžníka. K danej problematike uvádzame, že môže nastať situácia, keď si napríklad veriteľ prihlási pohľadávku, ktorej príslušenstvo je vyššie ako 5 % istiny za kalendárny rok jej existencie, alebo v krajnom prípade, veriteľ ani v skutočnosti pohľadávku voči dlžníkovi nemá, avšak správca napriek tomu nemôže predmetnú pohľadávku veriteľa poprieť. Znovu zastávame názor, že považujeme za potrebné, aby právo popierať pohľadávky v oddĺžení bolo dané aj správcovi.

V neposlednom rade považujeme za vhodné načrtnúť diskusiu k téme cyklicky opakovaného oddĺženia konkurzom po uplynutí desiatich rokov od vyhlásenia konkurzu v spojitosti s poctivým zámerom

takéhoto dlžníka. Nepovažujeme za vhodné riešenie, keď je opakovane každých desať rokov daná možnosť dlžníkovi, aby bol zbavený všetkých dlhov. V danom prípade môže dlžník zobrať niekoľko pôžičiek, kde je irelevantné, či od bankových alebo nebankových subjektov a je mu daná možnosť každých desať „cyklicky“ sa zbaviť týchto dlhov a opakovať takéto správanie, kde môžeme s určitosťou povedať, že nehovoríme o poctivom zámere. Je otázne, či by sa malo obmedziť oprávnenie týkajúce sa počtu oddlžení alebo by mala byť lehota na možnosť opätovného oddlżenia dlhšia. Zastávame skôr názor, že oddlženie by malo byť umožnené dlžníkom maximálne v rozsahu dvakrát. Už aj možnosť oddlżenia sa dvakrát môže spôsobiť veriteľom značné škody na majetku, avšak ak by bolo umožnené dlžníkom oddlžiť sa iba raz, nebola by tu dostatočné premietnutá zásada primeranosti, ktorá je jednou zo základných právnych zásad a pilierov práva. V prípade, ak by bolo umožnené absolvovať oddlżenia viac ako dvakrát, môžeme už polemizovať o úmysle dlžníka.

Na záver dodávame, že nie len vyššie uvedené môže byť návrhom na úpravu *de lege ferenda*, ale aj mnoho iných problémov, ktoré vyplývajú z aplikačnej praxe.

Použité informačné zdroje

1. ĐURICA, M.: *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár*. 3. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2019. 1456 s.
2. MACEK, J.: *Konkurz, reštrukturalizácia a oddlženie s poznámkami*. Bratislava: IURIS LIBRI, 2015. s. 294
3. CSACH, K., DOLEŽAL, T., HUSÁR, J., SUCHOŽA, J., ŠIRICOVÁ, J.: *Profesijná zodpovednosť: Zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone vybraných činností s akcentom na europeizáciu deliktuálneho práva*. Košice, 2011. s. 408
4. KRAJČOVIČ, M. – MRVA, M.: *K povinnému zastúpeniu dlžníkov Centrom právnej pomoci v konaní o oddlžení fyzickej osoby de lege lata a de lege ferenda*. In *Justičná revue*. 2019, roč. 71, č. 2. s 150-166
5. STOJKA, P.: *Oddlženie podľa nových pravidiel*. In *Justičná revue*. 2017, roč. 69, č. 5. s. 669-690
6. MIKULAŠKOVÁ, M.: *Vybrané inštitúty osobného bankrotu*. In *Justičná revue*. 2019, roč. 71, č. 1. s. 64-72
7. Nález Ústavného súdu SR z 10. januára 2017, sp. zn.: III. ÚS 570/2016
8. zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov
9. zákon č. 8/2005 Z. z. o správcoch
10. zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník
11. zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa
12. zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
13. zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

14. vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 291/2005 Z. z. o vzdelávacom poriadku správcov v oblasti konkurzu a reštrukturalizácie
15. vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 665/2005 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov
16. Prieskum ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky [online] [cit. 15.04.2019] Dostupné z: <<http://www.justice.gov.sk/Stranky/aktualitadetail.aspx?announcementID=2502> >

Poznámky pod čiarou

- [1] KRAJČOVIČ, M. – MRVA, M.: *K povinnému zastúpeniu dlžníkov Centrom právnej pomoci v konaní o oddĺžení fyzickej osoby de lege lata a de lege ferenda*. In *Justičná revue*. 2019, roč. 71, č. 2. s 151
- [2] MIKULAŠKOVÁ, M.: *Vybrané inštitúty osobného bankrotu*. In *Justičná revue*. 2019, roč. 71, č. 1. s. 68
- [3] § 196 ZKR
- [4] STOJKA, P.: *Oddĺženie podľa nových pravidiel*. In *Justičná revue*. 2017, roč. 69, č. 5. s 687
- [5] § 166a ZKR
- [6] § 121 ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník
- [7] STOJKA, P.: *Oddĺženie podľa nových pravidiel*. In *Justičná revue*. 2017, roč. 69, č. 5. s 678
- [8] § 5a ods. 1 písm. b) zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa
- [9] § 166b ZKR
- [10] § 251 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
- [11] § 166c ZKR
- [12] Nález Ústavného súdu SR z 10. januára 2017, sp. zn.: III. ÚS 570/2016
- [13] § 167a ods. 3 ZKR
- [14] § 13a zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník
- [15] § 166f ZKR
- [16] § 166g ods. 1 ZKR
- [17] § 166g ods. 2 ZKR
- [18] MACEK, J.: *Konkurz, reštrukturalizácia a oddĺženie s poznámkami*. Bratislava: IURIS LIBRI, 2015. s. 294

[19] CSACH, K., DOLEŽAL, T., HUSÁR, J., SUCHOŽA, J., ŠIRICOVÁ, J.: *Profesijná zodpovednosť: Zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone vybraných činností s akcentom na europeizáciu deliktuálneho práva*. Košice, 2011. s. 408

[20] § 3 zákona č. 8/2005 Z. z. o správcoch

[21] § 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 291/2005 Z. z. o vzdelávacom poriadku správcov v oblasti konkurzu a reštrukturalizácie

[22] ĎURICA, M.: Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 3. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2019. s 591

[23] § 167t ods. 1 ZKR

[24] § 12a vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 665/2005 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov

[25] Prieskum ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky [online] [cit. 15.04.2019] Dostupné z: <<http://www.justice.gov.sk/Stranky/aktualitadetail.aspx?announcementID=2502> >